

ลักษณะการประสมและความหมายคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย¹

ณัฐจิรา กับกิม

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการประสมคำของคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเทียบกับลักษณะภาษา คือ ภาษาคำหลักอยู่หน้า (Head-initial language) และภาษาคำหลักอยู่ท้าย (Head-final language) และศึกษาความหมายของคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเอกสารรวบรวมคำประสมจากหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่น 20 เล่มและจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวนคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นจำนวน 216 คำ คำประสม VN ภาษาไทยจำนวน 790 คำ ผลการศึกษาพบว่าคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะการประสมคำเป็นไปตามลักษณะภาษา ส่วนคำประสม VN ในภาษาไทยมีทั้งที่เป็นไปตามลักษณะภาษาและไม่เป็นไปตามลักษณะภาษา และพบความหมาย 2 ลักษณะ คือ ความหมายประจำคำกับความหมายขยาย โดยส่วนใหญ่ความหมายขยายมีหน้าที่ใช้เป็นคำเรียกชื่อคน สิ่งของ เหตุการณ์ กิจกรรม ฯลฯ

คำ

สำคัญ

คำประสม VN, ภาษาคำหลักอยู่หน้า, ภาษาคำหลักอยู่ท้าย, ความหมายประจำคำ, ความหมายขยาย, การเรียกชื่อ

¹ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยต่อเนื่องกับงานวิจัยเรื่อง “ลักษณะการประสมและความหมายคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย” ซึ่งตีพิมพ์ใน JSN Journal ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 หน้า 74-94

The VN Compounding and Meaning in Japanese and Thai

Natthira Tuptim

Abstract

This research aimed to study VN compounding in Japanese and Thai by comparing them to head-initial language and head-final language and by studying the meaning of VN compound nouns in Japanese and Thai. The research used the documentary approach. VN compound nouns were gathered from 20 Japanese textbooks and related researches, with 216 words of VN in Japanese and 790 words of VN in Thai. The findings revealed that the combination of VN compound nouns in Japanese harmonized with head-final language, while the combination of some of the VN compound nouns in Thai harmonized with head-initial language and some did not; and there were 2 types of meanings: lexical meaning and extended meaning. Most extended meanings functioned as the naming of people, things, events, activities, and so on.

Key words

VN compound words,
Head-initial language,
Head-final language,
Lexical meaning,
Extended meaning,
Naming

1. บทนำ

การศึกษาคำเป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษา เนื่องจากคำในภาษาต่างๆ เป็นส่วนประกอบที่มีการพัฒนาเกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลาและสามารถพัฒนาไปเป็นคำที่มีความซับซ้อนขึ้น เช่น คำประสมคำว่า 歩きスマホ ซึ่งเป็นคำกริยา 歩きます กับคำนาม บ่งชี้สิ่งของที่เกิดขึ้นใหม่ スマートホン หรือคำในภาษาไทย เช่น คำประสมคำว่า “นั่งร้าน” ซึ่งมาจากคำกริยา “นั่ง” กับคำนามบ่งชี้สถานที่ “ร้าน” คำประสมทั้ง 2 คำในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเหมือนกันในประเด็นคำหน้าและคำหลัง กล่าวคือเป็นคำประสม VN เช่นเดียวกัน และชนิดคำของทั้ง 2 คำเป็นคำนาม ชนิดของคำที่ปรากฏของคำประสมในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยได้ถูกกล่าวถึงในงานของณัฐฐิธา ทัษทิม (2559, หน้า 74-94) ซึ่งศึกษา ลักษณะการประสมและความหมายคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย บทความวิจัยนี้นำเสนอผลการวิจัยในกรณีกลุ่มคำเป้าหมายเป็นคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ปัญหาที่พบในการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับคำประสม คือ การแปลความหมายของคำ เช่น คำประสมคำว่า 泣き虫 ซึ่งเป็นคำประสม VN ในพจนานุกรมภาษาญี่ปุ่น-ไทย (จุฬารัตน์ เดชะโชควัฒน์และคณะ, 2548, หน้า 733) แปลความหมายว่า “คนขี้แย” กรณีไม่เปิดความหมายในพจนานุกรมผู้เรียนอาจคาดเดาความหมายของคำไม่ได้ เนื่องจากคำนาม 虫 มีความหมายว่า “แมลง” หรือ “หนอน” ซึ่งเป็นความหมายลำดับแรกของคำ และความหมาย “คนที่หลงใหลในการทำบางสิ่งบางอย่าง” “คนที่เปลี่ยนแปลงได้ทันที” ซึ่งเป็นความหมายลำดับรองลงมา (広辞苑, 2008, p. 2735) ความหมาย “คนขี้แย” ของคำ 泣き虫 จึงเป็นความหมายที่ผู้เรียนอาจไม่เข้าใจในกรณีไม่รู้ว่ 虫 มี

ความหมายมากกว่าความหมายว่าแมลง หรือหนอน ความหมายที่ไม่ใช่ความหมายหลักของคำมักเกิดจากการขยายความหมายของคำ ในกรณีภาษาไทยคำประสมคำว่า “นั่งร้าน” ซึ่งเป็นคำประสม VN ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 570) ให้ความหมายคำว่า “นั่งร้าน” ว่า โครงสร้างที่ทำด้วยไม้หรือโลหะสำหรับนั่งหรือป็นปายในการก่อสร้างสิ่งสูงๆ เช่นพระเจดีย์หรือตึก กรณีไม่เปิดความหมายในพจนานุกรม ผู้เรียนที่ไม่ใช่ชาวไทยอาจเข้าใจคำประสมคำนี้ว่าเป็นคำกริยาที่มีคำนามสถานที่เป็นส่วนประกอบและมีความหมายว่า “(ใครบางคนทำกริยา) นั่งที่ร้าน” เนื่องจากผู้เรียนอาจไม่ทราบว่าคำประสม “นั่งร้าน” มีชนิดคำเป็นคำนามเพราะลักษณะภาษาไทยมีโครงสร้างเป็น SVO คำกริยา (V) เป็นคำหลักในโครงสร้างตามลักษณะของภาษาไทย คำว่า “นั่งร้าน” จึงควรเป็นคำกริยามากกว่าคำนาม จากตัวอย่างความหมายของคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ข้างต้นสะท้อนประเด็นการศึกษาเกี่ยวกับคำประสม VN ใน 2 ประเด็น คือ (1) ลักษณะการประสมกันของคำ 2 คำในคำประสมมีลักษณะเป็นไปตามลักษณะภาษาคำหลักอยู่ท้ายและภาษาคำหลักอยู่หน้าหรือไม่ และ (2) ความหมายของคำสามารถแปลตามความหมายของคำที่ประสมกันหรือไม่

2. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

(1) ศึกษาลักษณะการประสมคำของคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเปรียบเทียบกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่ท้าย (Head-final language) และภาษาคำหลักอยู่หน้า (Head-initial language)

(2) ศึกษาความหมายของคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

3. ขอบเขตงานวิจัย

คำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย เป็นคำที่มาจากคำที่มีความหมายในตัวเอง 2 คำและมีการประสม 1 ครั้ง เช่นในภาษาญี่ปุ่นคำว่า 贈り物 เป็นคำประสมกลุ่มเป้าหมาย คือ มีการประสม 1 ครั้ง ได้แก่ 贈り กับ 物 ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายในตัวเอง 2 คำเกิดจากการประสมกัน 1 ครั้ง กรณีคำที่เป็นคำประสมก่อนมาประสมกับคำอื่น เช่น 落ち込み気分 ที่เกิดจากคำ 2 คำ คือ 落ち込む ซึ่งเป็นคำประสม VV มาก่อน ประสมกับคำ 気分 นับว่ามีการประสมกัน 1 ครั้ง นับเป็นกลุ่มเป้าหมายงานวิจัย และในภาษาไทยคำว่า บังโคลน เป็นคำประสมกลุ่มเป้าหมาย คือ มีการประสม 1 ครั้ง ได้แก่ บัง กับ โคลน ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายในตัวเอง 2 คำเกิดจากการประสมกัน 1 ครั้ง ความหมายของคำประสมทั้งคำที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ความหมายประจำคำและความหมายขยาย ความหมายประจำคำ คือ ความหมายของคำประสมทั้งคำที่สามารถแปลได้จากความหมายของคำที่มาประสมกัน ในขณะที่ความหมายขยาย คือ ความหมายที่ไม่สามารถแปลจากความหมายของคำที่มาประกอบได้หรือแปลความหมายได้ยาก

4. แหล่งข้อมูลของคำประสม VN

(1) ข้อมูลคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นรวบรวมจากหนังสือเรียนภาษาญี่ปุ่นจำนวน 20 เล่ม จำนวน 62 คำ ข้อมูลคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นจากงานวิจัยของ 野田 (2011) จำนวน 138 คำ ข้อมูลคำประสม VN จากแหล่งอื่น ๆ จำนวน 16 คำ รวมจำนวนคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นทั้งหมดเท่ากับ 216 คำ

(2) ข้อมูลคำประสม VN ภาษาไทยรวบรวมจากสื่อ เอกสารอื่นๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ เอกสารราชการ หนังสือนวนิยายและจากงานวิจัยของแสงเทียน เพิ่งคุ้ม (2535) จำนวน 790 คำ รวมจำนวนคำประสม VN ในภาษาไทยทั้งหมดเท่ากับ 790 คำ

5. ข้อตกลงเบื้องต้นงานวิจัย

ผลการวิจัยในงานวิจัยนี้เป็นผลจากการวิเคราะห์จากคำประสม VN ที่เป็นคำเป้าหมายในภาษาญี่ปุ่นจำนวน 216 คำและภาษาไทยจำนวน 790 คำ

6. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 แบบลักษณะภาษา

แบบลักษณะภาษา (typology) คือ รูปแบบของภาษาลักษณะต่างๆ รูปแบบของภาษาแตกต่างกันไปตามเกณฑ์ในการจัดกลุ่มภาษา กรณีที่ใช้การเรียงลำดับของคำในประโยคเป็นเกณฑ์ ภาษาญี่ปุ่นถูกจัดในกลุ่มภาษา SOV ส่วนภาษาไทยอยู่ในกลุ่มภาษา SVO กรณีใช้เกณฑ์การมีหัวเรื่อง (Topic) ภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน คือ กลุ่มภาษาเน้นหัวเรื่อง (Topic prominent language) เนื่องจากทั้ง 2 ภาษามีโครงสร้างประโยคลักษณะ 「象は鼻がながい」 หรือ “ช้างงวงยาว” ที่เรียกว่าประโยคซ้อนประธาน (二重主語文)² ในขณะที่ภาษาอังกฤษจะอยู่ในกลุ่มภาษาเน้นประธาน (Subject prominent language) รูปแบบของภาษาที่สอดคล้องกับการเรียงลำดับคำในประโยคอีกอย่างหนึ่ง คือ รูปแบบภาษาที่เรียกว่า ภาษาคำหลักอยู่ท้าย (Head final language) และ ภาษาคำหลักอยู่หน้า (Head initial language)³ ภาษาคำหลักอยู่ท้าย คือ ภาษาที่มีคำหลักอยู่ท้าย เช่น

² 野田・中川 (2004, pp. 19-21) วิเคราะห์กรณีของภาษาจีนที่มีโครงสร้างเหมือนภาษาไทย และ Li&Thompson (1976, pp. 457-490) อธิบายไว้ว่าภาษาที่มีโครงสร้างประโยคซ้อนประธานจัดอยู่ในกลุ่มภาษาเน้นหัวเรื่อง

³ 望月・船城 (2001) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างคำหลัก (主部Head) กับการกำหนดลำดับของคำ (語順Word order)

ภาษาญี่ปุ่น กรณีกลุ่มคำนามที่มีคำขยาย *きれいな人* คำหลัก คือ *人* ซึ่งอยู่หลังคำ ภาษาคำหลักอยู่หน้า คือ ภาษาที่มีคำหลักอยู่หน้า เช่น ภาษาไทย คำว่า “คนสวย” คำหลัก คือ “คน” ซึ่งอยู่หน้าคำ

6.2 คำประสม

คำประสม คือ คำที่ประกอบจากหน่วยคำอิสระ 2 หน่วยคำหรือมากกว่านั้น ชนิดของคำที่นำมาประสมกัน ได้แก่ คำนาม คำกริยา คำคุณศัพท์และคำกริยาวิเศษณ์ (นภจิรา ทับทิม, 2557, หน้า 106) คำประสมเป็นชนิดคำที่เกิดจากการสร้างคำเช่นเดียวกับคำประสม คำตัวอย่างคำประสม เช่น *電話番号* (เบอร์โทรศัพท์) เกิดจากคำ 2 คำที่เป็นคำนาม คือ *電話* กับ *番号* หรือ *赤アリ* (มดแดง) เป็นคำประสมระหว่างคำคุณศัพท์ *赤(い)* กับคำนาม *アリ* เป็นต้น คำที่มาประสมกันเป็นคำที่สามารถปรากฏในประโยคได้อย่างอิสระเช่นตัวอย่างที่นำมา คำว่า *電話、番号、赤(い)* และ *アリ* สามารถปรากฏในประโยคได้อย่างอิสระ ชนิดของคำประสมที่เป็นคำนามมีจำนวนมากว่าคำประสมชนิดอื่น คำประสมคำนามประกอบไปด้วยคำประสม NN, AdvN, VN, AN, NV, NA, AA, และ AdvV

6.3 การขยายความหมาย

การขยายความหมายของคำเกิดได้ด้วย 2 วิธีการ (Lakoff and Johnson, 1980 (อ้างถึงใน ศุภชัย ตั้ววิชัย, 2556 และ 陳, 2012) คือ

(1) นามนัย (Metonymy-換喩) คือการกล่าวถึงบางส่วนเพื่อจะหมายถึงทั้งหมด หรือในทางกลับกันคือการกล่าวถึงทั้งหมดเพื่อจะหมายถึงบางส่วน ทั้งนี้ นามนัยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1.1) นามนัยเชิงพื้นที่ เช่น *鼻をたらしめている* หมายถึงมีน้ำมูก เป็นการใช้คำว่า *鼻* ที่อยู่ในพื้นที่เดียวกับ *鼻水* แสดงความหมายขยายถึงน้ำมูก

หรือ *研究室をノックした* หมายถึงเคาะห้องแล้วซึ่งจริงๆ แล้วคือการเคาะประตู *研究室のドアをノックした* เป็นการใช้บางส่วนเพื่อกล่าวถึงทั้งหมด

(1.2) นามนัยเชิงเวลา เช่น *頭を抱える* หมายถึงกุมศีรษะและในเวลาเดียวกันภาพการกุมศีรษะบอกความหมายว่ามีปัญหา อยู่ในภาวะเดือดร้อน

(2) อุปลักษณ์ (Metaphor-隠喩) คือการเปรียบเทียบหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งซึ่งเชื่อมโยงด้วยลักษณะที่เหมือนกัน เช่น เปรียบการมีชีวิตคือการเดินทาง เนื่องจากการมีชีวิตย่อมมีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด มีการค้นพบเรื่องราวระหว่างการใช้ชีวิต ลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะที่เหมือนกับการออกเดินทาง หรือ การใช้คำว่า “ฟัน” ที่มีลักษณะเป็นซี่ๆ ใช้กัด ตัดอาหาร เรียกชื่อสิ่งของต่างๆ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับฟัน เช่น ฟันเลื่อย เป็นต้น

แนวคิดการขยายความหมายข้างต้นเป็นสิ่งสำคัญในการวิเคราะห์ความหมายคำประสม เนื่องจากคำประสมสามารถแสดงความหมายแยกออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ ความหมายที่เกิดจากความหมายประจำคำซึ่งอาศัยความหมายของคำที่มาประสมกันเป็นหลักในการตีความ และความหมายขยายซึ่งไม่สามารถอาศัยความหมายของคำที่มาประสมกันได้ นอกจากนี้ในการนำความหมายขยายไปใช้ยังมีลักษณะการใช้ที่เรียกว่า “การเรียกชื่อ” หรือ *名付(ナメ)* (Naming) ตามทฤษฎีของ Bauer (2003, อ้างถึงใน 島村, 2012, p.38) กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “คำประสม” และ “วลี” กับการใช้เพื่อการเรียกชื่อไว้ว่า “คำประสมมีลักษณะการใช้เพื่อเรียกชื่อ (Naming) การกระทำหรือลักษณะใดๆ เช่นเดียวกับคำประสม ในขณะที่วลีจะแสดงการพรรณนา (Descriptive)” (แปลโดยผู้วิจัย)

ลักษณะการใช้เรียกชื่อนี้สามารถใช้ในประโยค

ที่แสดงความหมายตรงข้ามกับความหมายประจำคำได้ เช่น คำว่า 甘酒 ซึ่งเป็นคำประสมคำนามประเภท AN (คำคุณศัพท์กับคำนาม) และถูกใช้เป็นคำเรียกชื่อของเหล้าประเภทหนึ่ง สามารถใช้ในประโยค เช่น (1) ได้แม้ว่าจะมีความหมายปฏิเสธคำว่ารสชาติหวานซึ่งเป็นชื่อของเหล้าก็ตาม ในขณะที่วลี เช่น 甘い酒 ในประโยค (2) ไม่สามารถใช้ในลักษณะนี้ได้

(1) この甘酒、あんまり甘くないね。

(2) ?この甘い酒、あんまり甘くないね。(เครื่องหมาย ? เพิ่มเติมโดยผู้วิจัย)

การใช้ลักษณะเรียกชื่อนี้เป็นผลจากการบวนการนามนัยซึ่งเป็นหนึ่งในลักษณะการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ การเรียกชื่อเป็นรูปแบบหนึ่งของนามนัยที่เกิดกับคำนามชี้เฉพาะดังนี้

ภาพที่ 1 เป็นภาพความสัมพันธ์ที่ผู้วิจัยสรุปมาจาก 大田垣 (2009, p. 31-32) นามนัยที่เกิดในคำนาม คือ การขยายความหมายแบบนามนัยที่ปรากฏในคำนามชี้เฉพาะ โดยแยกออกเป็น 2 ชนิด คือ

(1) นามนัยที่ถูกใช้จนเกิดกระบวนการเปลี่ยนเป็นชื่อเรียกสิ่งของ เหตุการณ์หรือคน (名前転送型) โดยแบ่งออกเป็น 2 ชนิดย่อย

(1.1) ชื่อชั่วคราว (臨時的なもの) เช่น (飲食店で) 3 番テーブルさんお勘定です。

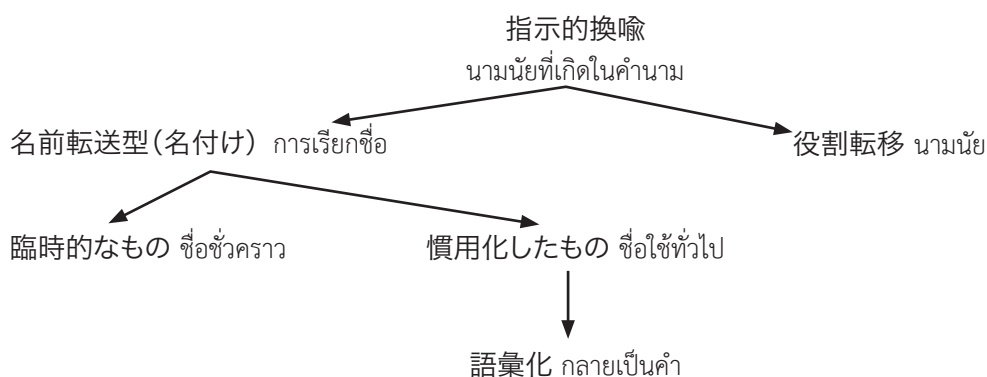
(1.2) ชื่อใช้ทั่วไป (慣用化したもの) เช่น 昨日は鍋を食べました。ทั้งนี้การใช้ในลักษณะนี้จะกลายเป็นคำที่ใช้กันโดยทั่วไปเกิดเป็นคำศัพท์ใหม่

(2) นามนัย (นามนัยเชิงพื้นที่และนามนัยเชิงเวลา) เช่น 雨が屋根を打つ音も聞こえた。คำว่า 雨 มีความหมายขยายครอบคลุมคำว่า 雨粒

การแบ่งนามนัยที่เกิดในคำนามออกเป็น 2 ชนิดของ 大田垣 ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำ ความหมายขยาย และบทบาทของคำที่ทำหน้าที่เป็นชื่อเรียก

6.4 คำหลายความหมาย

การขยายความหมายของคำข้างต้นมีความสัมพันธ์กับคำหลายความหมาย (多義語) เนื่องจากคนเรามักใช้คำที่มีอยู่แล้วซึ่งมีลักษณะบางอย่างใกล้เคียงกับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นเรียกเป็นชื่อ คำที่ถูกใช้ในลักษณะนี้จึงมีความหมายมากกว่า 1 ความหมายและถูกจัดในกลุ่มคำหลายความหมายในที่สุด เช่น คำว่า 手 โดยทั่วไปมีความหมายว่า “มือ” แต่ในขณะที่คนเราใช้มือในการทำงานก็จะหมายรวมถึงคนที่ใช้มือนั้นทำงาน (นามนัยเชิงพื้นที่) และอาจหมายถึงวิธีการทำงาน (ลักษณะของมือที่ถูกใช้ทำงาน) (นามนัยเชิงเวลา) ลักษณะการขยายความหมายที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ 手 กลายเป็นคำหลายความหมาย เช่น

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างนามนัย การเรียกชื่อ และการกลายเป็นคำ

(3) いろいろ打つ手を探したんですが、なかなか見つからない。(方法)

(4) 太郎は優秀な働き手でした。(人)
 คำนาม 手 ในประโยค (3) หมายถึง “วิธี” และ 手 ในประโยค(4) หมายถึง “คน” ความหมายของ 手 ที่มีมากกว่า 1 ความหมายดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำให้ 手 ถูกจัดในคำประเภทคำหลายความหมาย สรุปได้ว่า คำหลายความหมายเกิดจากการขยายความหมายของ คำและถูกใช้จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

6.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

野田 (2011) ศึกษาความหมายและ ลักษณะทางไวยากรณ์ของคำประสมประเภทคำ ประสมกริยา เช่น 打ち上がる คำประสมคำนาม ประเภท NV และ VN เช่น 花見 และ 揚げ油 โดยในงานวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษาของ 野田 ในประเด็น คำประสม VN เพียงอย่างเดียว กล่าวคือ 野田 แบ่ง กลุ่มคำประสม VN ออกเป็น 7 กลุ่มตามความสัมพันธ์ ระหว่างกริยา (V) กับคำนาม (N) ได้แก่

(1) กลุ่มคำ และ物、揚げパン、ゆで卵、冷やし麺、干しブドウ ฯลฯ กลุ่มคำประสมแสดงผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดจากผู้กระทำกริยากระทำต่อ สิ่งของที่มีอยู่ (物、パン、卵、麺、ブドウ)

(2) กลุ่มคำ 揚げかす、揚げ玉、押し絵、ちぎり絵、ちらし寿司 ฯลฯ กลุ่มคำประสม แสดงผลลัพธ์สุดท้ายที่สิ่งไม่มีชีวิต (かす、玉、絵、寿司) ถูกกระทำกริยาบางอย่างและเกิดเป็นสิ่งของ

(3) กลุ่มคำ 洗い物、売り物、折り紙、捨て金、食べ物、飲み水 ฯลฯ กลุ่มคำประสมแสดง สิ่งของที่เกิดจากการกระทำ เช่น เมื่อกระทำกริยา อาการล้างก็จะเกิดสิ่งของ “ภาชนะที่ต้องล้าง” หรือ เมื่อกระทำกริยาอาการหักหรือพับก็จะเกิดสิ่งของที่ เรียกว่า “กระดาษพับ” เป็นต้น

(4) กลุ่มคำ 揚げ油、編み機、入れ物、消しゴム ฯลฯ กลุ่มคำประสมเมื่อคำนาม (油、機、物、ゴム) แสดงสิ่งของที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำเช่น 油で(物を)揚げる。

(5) กลุ่มคำ 入れ歯、置き傘、当て木、揚げ荷 ฯลฯ กลุ่มคำประสมเมื่อคำนามเป็นคำนาม ไม่มีชีวิต (歯、傘、木、荷) และความหมายคำ ประสมแสดงสิ่งของสำรองหรือของที่ไม่ใช่ของแท้ที่ใช้ ในการกระทำกริยาอาการ เช่น ฟันปลอม ร่มสำรอง (ที่วางไว้ให้บริการแก่ลูกค้า) หรือไม้หรือเหล็กตามขา เป็นต้น

(6) กลุ่มคำ 編み物、洗い物、折り紙、書き物、探し物 ฯลฯ กลุ่มคำประสมเมื่อคำนาม (物、紙) เป็นกรรมของการกระทำและความหมาย ของคำประสมเป็นคำหมายแสดงกิจกรรมหรือการ บางอย่าง เช่น 息子は折り紙が好きで、毎日していても飽きないような。

(7) กลุ่มคำ 生け花、贈り物、返し針、張り紙 ฯลฯ กลุ่มคำประสมแสดงสิ่งที่เป็นกรรมของ การกระทำโดยผลลัพธ์คำนามที่ได้นั้นเป็นสิ่งของ ประเภทหนึ่ง

จากการศึกษาการแบ่งกลุ่มคำประสม VN ทั้ง 7 กลุ่มของ 野田 พบว่าจะต้องอาศัยการตีความ หมายของคำที่มาประสมกัน อีกทั้งความหมายที่นำมา เป็นเกณฑ์ในการจับกลุ่มไม่ชัดเจนมากนัก หลายคำ ถูกจัดให้อยู่มากกว่า 1 กลุ่ม เช่น 洗い物 (กลุ่ม 3,6) หรือ 折り物 (กลุ่ม 3,6)

ณัฐริธา ทับทิม (2559, หน้า 74-94) ได้ ศึกษาลักษณะการประสมและความหมายคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยพบว่าคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะการประสมเป็นไปตาม ลักษณะภาษาคำหลักอยู่ท้ายซึ่งเป็นแบบลักษณะภาษา ของภาษาญี่ปุ่น ส่วนคำประสม NV ในภาษาไทยมี

ลักษณะการประสมทั้งที่เป็นไปตามลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้าและไม่เป็นไปตามลักษณะภาษาดังกล่าว ซึ่งภาษาไทยถูกจัดเป็นกลุ่มภาษาที่มีคำหลักอยู่หน้า ในส่วนของความหมายของคำประสม NV พบว่ามีความหมาย 2 ลักษณะ คือ ความหมายประจำคำกับความหมายขยายซึ่งเป็นความหมายที่เกิดจากกระบวนการนามนัยและอุปลักษณ์

อนงค์ รุ่งแจ้ง (2528ก; 2528ข) อธิบายความหมายของคำประสมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่คือ คำประสมที่ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งต่างๆ กับคำประสมที่หมายถึงกริยาอาการ ในงานวิจัยของอนงค์ รุ่งแจ้ง อธิบายเพียงคำประสมที่ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งต่างๆ ว่าแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มที่ไม่มีมีความหมายต่างไปจากเดิม เช่น คนกลาง คนรถ นักกินปลา หมูป่า ถั่วฝักยาว รากฝอย ใบแท้ คู่ความ พ่อตา กันชน ลูกคิด ฯลฯ คำประสมที่ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งต่างๆ กลุ่มที่มีความหมายต่างไปจากเดิม เช่น ตีนแมว หน้าวัว หัวหน้ามือกวาด คอเหล็ก แมวมอง ลิ่นไก่ ม้าน้ำ ปลาหมึก ฯลฯ การแบ่งความหมายคำประสมของอนงค์ รุ่งแจ้ง เป็น 2 ประเภท คือ ใช้ในการเรียกชื่อและแสดงกริยาอาการสอดคล้องกับผลการสังเกตการนำคำประสม VN ไปใช้ในการเรียกชื่อ (Naming) ในงานวิจัยของ 野田 ช่างตัน

เพียรศิริ วงศ์วิภาณนธ์และคนอื่นๆ (2528, อ้างถึงในแสงเทียน เฟ็งคุ้ม, 2535, หน้า 36) ศึกษาการประสมคำจำนวน 664 คำ ด้วยวิธีกลิ้งคำนามในภาษาไทยพบว่าเมื่อกลิ้งคำนามที่ประสมแล้ว ส่วนใหญ่คำประสมจะเป็นคำกริยาประเภททอกรรมกริยา ความหมายส่วนใหญ่เป็นความหมายอุปมาอุปไมยและมีความหมายตามรูปคำที่ปรากฏเป็นส่วนน้อย

แสงเทียน เฟ็งคุ้ม (2535) ศึกษาลักษณะโครงสร้างและความหมายของคำประสมที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยมุ่งศึกษาวิธีการประสมและความหมายของคำประสมโดยวิธีการประสม มี 3 วิธี คือ

(1) การประสมคำด้วยวิธีรวมคำ พบจำนวน 844 คำ เป็น เช่น ของกลาง ขนแมว ขวัญใจ กล่าวหา คิดอ่าน อัดฉีด กลมดิก ชี้เฝ้า ตีร้าย เป็นต้น

(2) การประสมคำด้วยวิธีกลิ้งคำ พบจำนวน 1,651 คำ เป็นการประสมคำมูลต่างชนิดกัน เมื่อประสมกันแล้วได้ชนิดคำใดคำหนึ่งของคำที่มาประสมกัน มีรูปแบบการกลิ้งคำ 6 รูปแบบ คือ กลิ้งคำนาม กลิ้งคำกริยา กลิ้งคำวิเศษณ์ กลิ้งคำบุพบท กลิ้งคำสันธาน และกลิ้งคำอุทาน เช่น แพแตก ลมขึ้น แก้มือตาขาว เท้าแขน ไก่ชน งมโข่ง ขวาม้า ฯลฯ

(3) การประสมคำด้วยวิธีกลายคำ พบจำนวน 256 คำเป็นการรวมคำมูลชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกันเมื่อประสมกันแล้วได้ชนิดคำที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น กันชน (VV=N) ทาบเร่ (VAdv=N) ฯลฯ

แสงเทียน เฟ็งคุ้ม แบ่งความหมายออกเป็น 3 แบบ คือ คำประสมที่มีเค้าความหมายเดิม คำประสมที่มีความหมายเปลี่ยนแปลงไป และคำประสมที่มีความหมายตามบริบท การแบ่งความหมายของแสงเทียน เฟ็งคุ้ม แตกต่างกับการแบ่งความหมายของอนงค์ รุ่งแจ้งในความหมายตามบริบทซึ่งไม่ปรากฏในการแบ่งของอนงค์ รุ่งแจ้ง นอกจากนี้การประสมคำด้วยวิธีการกลิ้งคำยังเป็นการสร้างคำประสมที่ถูกกล่าวถึงในงานของสร้อยัญญา เสวตมาลย์ (2543, หน้า 1-19, อ้างถึงในชมพูนุช ธารีเจียร, 2553, หน้า 89-108) ว่าเป็นรูปแบบย่อยในการสร้างคำโดยมีหน่วยคำหนึ่งเป็นส่วนหลักอีกหนึ่งเป็นส่วนรอง หลอมรวมกันเป็นคำๆ เดียว กริยากลิ้งความในภาษาไทยมีการรวมความหมายของกริยากับนามและทำหน้าที่เหมือนหน่วยเดียว

ชมพูนุช ธารีเจียร (2553, หน้า 89-108) ศึกษาคำกริยากลิ้งความในภาษาไทยถิ่นอีสาน ผล

การวิจัยพบว่าคำกริยากลิ่นความในภาษาไทยถิ่นอีสานมีการแปลง (derivation) หมวดคำตามลักษณะต่อไปนี้ คำกริยากลิ่นความที่ประกอบด้วยอกรรมกริยากับคำนามแปลงเป็นสกรรมกริยา คำกริยาที่ประกอบด้วยสกรรมกริยากับคำนามแปลงเป็นสกรรมกริยาหรืออกรรมกริยา และคำกริยาที่ประกอบด้วยอกรรมกริยากับคำนามแปลงเป็นอกรรมกริยา

จากงานวิจัยภาษาไทยแสดงให้เห็นว่า คำประสมมีการแบ่งคำหลัก (คำต้น)-คำขยาย มีลักษณะการประสมคำแบบรวมคำ กลืนคำ และกลายคำซึ่งเป็นคำสำคัญในการศึกษาคำประสมในภาษาไทยเชิงโครงสร้าง และมีการนำไปใช้ตั้งชื่อสิ่งของ เหตุการณ์เหมือนภาษาญี่ปุ่น

งานวิจัยนี้นำผลงานวิจัยของแสงเทียน เฟ็งคัม ประเด็นการประสมคำด้วยวิธีกลืนคำประเภทย่อยกลืนคำกริยามาเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ต่อยอดเพื่อวิเคราะห์ลักษณะการประสม ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเกณฑ์การกลืนคำนี้ถือว่าเป็นลักษณะทางวากยสัมพันธ์ภายในคำที่สังเกตได้จากคำประสม

7. วิธีดำเนินการวิจัย

ในงานวิจัยนี้มีขั้นตอนวิจัยดังนี้

(1) รวบรวมคำประสม VN จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และแยกกลุ่มคำประสมเป็นคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นและคำประสม VN ภาษาไทย

(2) ตรวจสอบความสอดคล้องกับลักษณะภาษา กรณีภาษาญี่ปุ่นหากคำหลักอยู่ท้ายและทำหน้าที่กำหนดชนิดของคำจัดอยู่ในกลุ่มสอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่ท้าย กรณีภาษาไทยหากคำหลักอยู่หน้าและทำหน้าที่กำหนดชนิดของคำจัดอยู่ในกลุ่มสอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้า

(3) วิเคราะห์ประเภทย่อยของคำประสม VN กรณีจัดแยกประเภทย่อยได้

(4) ตรวจสอบความหมายของคำประสม VN โดยอ้างอิงจากพจนานุกรม

(5) วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างระหว่างคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย

8. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นทุกคำมีลักษณะการประสมเป็นไปตามลักษณะภาษา กล่าวคือ คำหลักที่เป็นคำนามซึ่งอยู่ท้ายคำเป็นคำที่กำหนดชนิดของคำ คำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นทุกคำมีสถานะเป็นคำนาม ส่วนคำประสม VN ภาษาไทยมีทั้งคำที่มีลักษณะการประสมเป็นไปตามลักษณะภาษาและไม่เป็นไปตามลักษณะภาษา กล่าวคือ คำหลักที่อยู่ในตำแหน่งหน้าคำมีบทบาทกำหนดชนิดของคำว่าเป็น คำกริยาซึ่งเป็นไปตามชนิดคำหลักที่เป็นคำกริยา และมีคำประสมบางคำที่ไม่ได้เป็นคำกริยาแม้ว่าคำที่อยู่ในตำแหน่งหน้าคำจะเป็นคำกริยาก็ตาม

ตารางที่ 1 สรุปความสอดคล้องระหว่างลักษณะการประสมคำกับลักษณะภาษา

ภาษา	คำประสม	ความสอดคล้องกับ Head final language	ความสอดคล้องกับ Head initial language
ภาษาญี่ปุ่น	VN	○	-
ภาษาไทย	VN	-	○/X

หมายเหตุ:○ คือ สอดคล้อง X คือ ไม่สอดคล้อง

รายละเอียดของผลการศึกษายกนํ้าเสนอ เป็นรายภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยได้ดังนี้

8.1 ผลการศึกษาคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่น

คำประสม VN เป็นกลุ่มคำประสมที่หมายถึง คน สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ และความรู้สึกและสภาพ เป็นคำประสมคํานามที่ชี้เฉพาะถึงลักษณะของคน หรือเป็นชื่อเรียกสิ่งของ เป็นคำประสมที่มีลักษณะ ใช้เรียกชื่อ ทั้งนี้กลุ่มคำประสม VN รวมถึง NN และ AN ถือเป็นคำประสมโดยแท้ (primary compound) ซึ่งแตกต่างจากคำประสม NV ในประเด็นที่ว่าคำประสม NV แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ไวยากรณ์ (N เป็นประธาน กรรมและส่วนเติมเต็ม ความหมาย (ณัฐริธา ทับทิม, 2559, หน้า74-94) ได้ ในขณะที่ VN จะไม่ถูกกล่าวถึงในประเด็นความ

สัมพันธ์ระหว่าง V และ N เชิงไวยากรณ์ แต่จะถูก กล่าวถึงความหมายของทั้งคำที่แสดงออกมา จากการ วิจัยพบของคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นแยกออกได้ตาม ตารางที่ 2-6 ดังนี้

ตารางที่ 2 เป็นคำประสม VN ที่ใช้เรียก สิ่งของเป็นหลักทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ โดย สามารถแบ่งกลุ่มกว้างๆ ได้เป็น

(1) คำประสม VN โดย N เป็นคำแสดง สิ่งของจำพวก 物 เช่น 食べ物、炒め物、持ち物 ฯลฯ และสิ่งของอื่น เช่น 呼び鈴、消しゴム、受け皿、送り状

(2) คำประสม VN โดย N เป็นอวัยวะหรือ ส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย เช่น 濡れ髪、寝顔、入れ歯

ตารางที่ 2 คำประสม VN เมื่อ N หมายถึงสิ่งของ (จับต้องได้และจับต้องไม่ได้)⁴

VN					
食べ物	炒め物	持ち物	忘れ物	漬け物	建物
飲み物	乗り物	捧げ物	落とし物	払い物	割れ物
贈り物	買い物	売り物	付き物	入れ物	濡れ髪
和え物	織物	煮物	貰い物	着物	鳴らし物
置き物	敷物	詰め物	編み物	洗い物	返し針
寝顔	作り声	叫び声	入れ歯	流し台	間違い電話
話し言葉	書き言葉	寝言	飲み水	ゆで卵	入れ豆
受け皿	取り箸	空き缶	空き瓶	延べ板	申し込み用紙
送り状	申し分	折り紙	買い付け書	延べ面積	延べ日数
置き時計	塗り薬	飲み薬	呼び鈴	掛け布団	押しピン
消しゴム	入れ船	落ち葉	終り値	焼肉	掛け金
付けまつげ	眠り猫	入れ墨	掛け湯	割り箸	生け花

⁴ นํ้าเสนอคำประสม VN ประเภทนี้บางส่วนจากจำนวนทั้งหมด 169 คำ

(3) คำประสม VN โดย N เป็นคำแสดงอาหาร น้ำ เครื่องดื่ม ยา เช่น 入れ豆、飲み水、ゆで卵、飲み薬、打ち水

(4) คำประสม VN โดย N เป็นคำแสดงภาชนะ เช่น 空き缶、空き瓶、延べ板

(5) คำประสม VN โดย N เป็นคำนามสิ่งมีชีวิตจำพวกสัตว์ เช่น 眠り猫

(6) คำประสม VN โดย N เป็นคำนามจับต้องไม่ได้ เช่น 延べ面積、終り値、作り声、叫び声

สังเกตได้ว่ากลุ่มคำประสม VN ในตารางที่ 2 สามารถแปลความหมายคำประสมทั้งคำตามความหมายประจำคำได้ ทั้งนี้ไม่พบความหมายขยายในคำประสมประเภทนี้ และไม่พบคำนามที่เป็นคำหลักใน VN ในตารางที่ 2 ที่เป็นคำหลายความหมาย

ตารางที่ 3 เป็นคำประสม VN จำนวนทั้งหมด 16 คำ ใช้เรียกคนลักษณะต่าง ๆ โดยคำนาม (N) ที่มีความหมายหมายถึงคนในภาษาญี่ปุ่นมีหลายคำทั้งคำที่มีความหมายประจำคำว่า “คน” เช่น 相手、人、者 (広辞苑, 2008, p. 8, 2368, 2794) และคำที่มีความหมายขยายว่า “คน” เช่น 屋 (広辞苑, 2008, p. 2812)、手 (広辞苑, 2008, p. 1896) และ 頭 (広辞苑, 2008, p. 58) คำนามที่เป็นคำหลักใน VN

ส่วนใหญ่เป็นคำนามที่มีความหมายขยายก่อนถูกนำมาประสมกับคำกริยาหรืออาจกล่าวได้ว่าคำนามที่เป็นส่วนประกอบของคำประสม VN ในตารางที่ 3 หลายคำเป็นคำหลายความหมายมาก่อน เนื่องจากมีความหมายประจำคำมากกว่า 1 ความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำนามแสดงอวัยวะ เช่น 手、頭 เป็นต้น การเข้าใจความหมายของคำประสม VN ในตารางที่ 3 ข้างต้น จึงต้องอาศัยความรู้เรื่องคำหลายความหมายของกลุ่มคำนาม 屋、手、頭 ซึ่งแตกต่างกับคำประสม VN ในตารางที่ 2 ที่สามารถเข้าใจความหมายของคำประสมทั้งคำได้จากความหมายของคำกริยากับคำนามได้ทันที

สังเกตได้ว่ากลุ่มคำประสม VN ในตารางที่ 3 ส่วนใหญ่สามารถแปลความหมายของคำประสมทั้งคำตามความหมายประจำคำได้บนเงื่อนไขที่ว่าผู้อ่านเข้าใจความหมายคำนามที่มีหลายความหมายมีเพียงคำประสม 回し者 เท่านั้นที่มีความหมายขยาย (หากแปลตามความหมายประจำคำจะได้ความหมายว่า “คนหมุน”) ความหมายขยายได้แก่สายลับหรือคนที่เข้าไปสืบความลับในฝ่ายศัตรู (広辞苑, 2008, p. 2670)

ตารางที่ 3 คำประสม VN เมื่อ N หมายถึงคน

VN					
怠け者	付け人	寂しがり屋	引越し屋	送り人	話し相手
受け手	聞き手	話し手	遊び仲間	回し者*	稼ぎ手
稼ぎ人	稼ぎ頭	待ち人	泣き虫		

ตารางที่ 4 เป็นคำประสม VN จำนวนทั้งหมด 12 คำ ใช้เรียกสถานที่ โดยคำนาม (N) ที่ถูกนำมาใช้ในความหมายสถานที่ในภาษาญี่ปุ่น คือ 屋、口、舞台、地、場、橋、道 ซึ่งหลายคำเป็นคำที่สามารถแสดงความหมายได้หลายความหมาย ได้แก่ คำนาม 屋 โดยความหมายในพจนานุกรม ได้แก่ その職業の家またはその人を表す語。(広辞苑, 2008, p. 2812) ซึ่งหมายถึง “สถานที่” และ “คน” ส่วนคำว่า 飲み屋 มีความหมายแสดงสถานที่ 主に酒を飲ませる飲食店。小料理屋・居酒屋などにいう。(広辞苑, 2008, p. 2203) นอกจากคำนาม 屋 แล้วยังมีคำนาม 口、家、道 ฯลฯ สังเกตได้ว่ากลุ่มคำประสม VN ในตารางที่ 4 สามารถแปลความหมาย

คำประสมทั้งคำตามความหมายประจำคำได้บนเงื่อนไขที่ว่าผู้อ่านเข้าใจความหมายคำนามที่มีหลายความหมาย มีเพียงคำ 抜け道 ที่มีความหมายขยายใช้ในสถานการณ์ เมื่อหาทางเอาตัวรอด ทางหนีที่ได้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การพุดเอาตัวรอด (逃れるべきでだて。言いぬけの手段。(広辞苑, 2008, p. 2160)

ตารางที่ 5 เป็นคำประสม VN จำนวนทั้งหมด 6 คำ ใช้เรียกเหตุการณ์ กิจกรรม คำนาม (N) ที่ถูกนำมาใช้ในความหมายเหตุการณ์ กิจกรรม คือ 会、放題 ความหมายทั้งคำสามารถแปลความหมายได้ตามความหมายประจำคำที่มาประสมกัน ทั้งนี้ไม่พบคำที่มีความหมายขยายในคำประสมประเภทนี้

ตารางที่ 4 คำประสม VN เมื่อ N หมายถึงสถานที่

VN					
飲み屋	出口	入り口	貸し家	空き地	架け橋
置き場	売り場	回り道	抜け道*	帰り道	回り舞台

ตารางที่ 5 คำประสม VN เมื่อ N หมายถึงเหตุการณ์ กิจกรรม

VN					
飲み会	祈り会	取り放題	話し会	泊まり会	しゃべり会

ตารางที่ 6 คำประสม VN เมื่อ N หมายถึงความรู้สึกและสภาพ

VN					
吐き気	乗り気	売り気配	買い気配	粘り気	出稼ぎ気分
落ち込み気分	遊び気分	打ち気	回り気	飾り気	湿り気
混じり気					

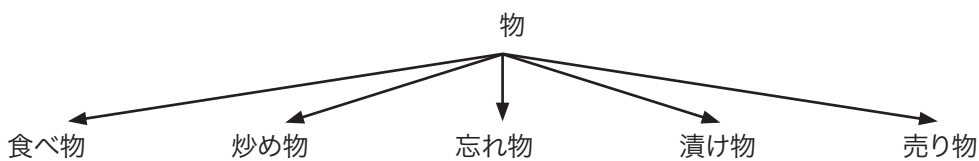
ตารางที่ 6 เป็นคำประสม VN จำนวนทั้งหมด 13 คำ ใช้เรียกคำแสดงความรู้สึก คำนาม (N) ที่ถูกนำมาใช้ในความหมายแสดงความรู้สึก คือ 気、気分 และสภาพ 気配 ความหมายของคำที่แสดงออกมาส่วนใหญ่เป็นความหมายประจำคำ

เมื่อพิจารณาคำประสม VN ตารางที่ 2-6 จะเห็นได้ว่าคำนามซึ่งกำหนดชนิดคำเป็นคำที่มีความสัมพันธ์แบบลำดับชั้น (Hierarchy) กับคำนามในกลุ่มเดียวกัน เช่น คำว่า 物 ใน 食べ物 สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้ตามภาพที่ 2

ความสัมพันธ์กับคำนามที่เป็นส่วนประกอบที่เรียกว่าคำหลัก (คำหลัก คือ 物) ลักษณะลำดับชั้นเช่นนี้เรียกว่า hyponym การแบ่งคำประสม VN แตกต่างกับการแบ่งในงานวิจัยของ 野田 ที่แบ่งคำประสม VN ตามความสัมพันธ์ระหว่าง V กับ N และความหมายของคำโดยไม่ได้ใช้เกณฑ์คำหลักเป็นเกณฑ์แบ่ง ซึ่งแตกต่างกับงานวิจัยนี้ที่แบ่งโดยใช้คำหลักในการจัดกลุ่มซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มคำประสม VN ได้ชัดเจนกว่า การแบ่งโดยใช้ความหมายของคำทั้งคำซึ่งพิจารณาจากความสัมพันธ์ภายในคำระหว่างคำกริยากับคำนามดังเช่นงานวิจัยของ 野田 กรณีใช้ความหมายของคำประสมทั้งคำเป็นเกณฑ์ร่วมในการจัดกลุ่มคำประสมเช่นเดียวกับงานวิจัยของ 野田 จะทำให้คำว่า 生け花 และ 折り紙 (ตารางที่2) สามารถจัดได้เป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มคำแสดงสิ่งของ “ดอกไม้ที่ถูกจัด” และ “กระดาษพับ” และกลุ่มคำแสดงกิจกรรม “การจัดดอกไม้แบบญี่ปุ่น” และ “การพับกระดาษ

หรือ การละเล่นของเด็กอย่างหนึ่งโดยการพับกระดาษสีเป็นรูปร่างต่างๆ” (広辞苑, 2008, p. 140, 436) ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับคำประสมในตารางที่ 5 การแบ่งประเภทของงานวิจัยนี้ยึดโยงลักษณะการประสมที่มีคำหลักเป็นคำสำคัญ กรณีความหมายของคำประสม เช่น คำว่า 折り紙、生け花แสดงถึงการละเล่นประเพณี เป็นความหมายขยายของคำที่เกิดขึ้นในขณะใช้สิ่งของนั้นๆ เป็นองค์ประกอบการกระทำ ซึ่งแนวทางการแบ่งประเภทคำประสม VN ด้วยคำหลักแล้วอธิบายความหมายของคำจากความหมายประจำที่แปลจากคำหลักนำไปสู่ความหมายขยายนั่น เป็นกระบวนการอธิบายที่สอดคล้องกับกระบวนการกลายเป็นคำของ 大田垣 ที่ผ่านวิธีการนามนัย ชื่อเรียกและการกลายเป็นคำ ส่วนการแบ่งประเภทคำประสมของ 野田 เป็นการแบ่งจากความหมายของคำที่ผ่านกระบวนการขยายความหมายเสร็จสิ้นแล้วจึงทำให้การแบ่งคำประสมบางคำไม่ชัดเจนเช่น 洗い物、折り紙

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างภายในคำจะสังเกตได้ว่าคำนามที่เป็นคำหลักมีหน้าที่ต่าง ๆ คล้ายกับหน้าที่ที่ปรากฏในอนุประโยคขยายคำนาม (連体修飾) ได้แก่ หน้าที่เป็นประธาน เช่น 眠り猫、割れ物、空き缶、空き瓶 ฯลฯ หน้าที่เป็นกรรม เช่น 食べ物、炒め物、持ち物、忘れ物、漬け物、飲み物、捧げ物、落し物 ฯลฯ แต่ทั้งนี้การวิเคราะห์เชิงโครงสร้างเช่นนี้กับคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นไม่ได้รับการยอมรับ เนื่องจากไม่ชัดเจนความสัมพันธ์ระหว่าง V กับ N อาจเปลี่ยนแปลงได้

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ลำดับชั้นของคำนาม 物

ตามผู้พูดแต่ละคน เช่น 飲み物 อาจแสดงโครงสร้างความสัมพันธ์ได้หลายลักษณะดังนี้

- (1) 飲まれた物 กรณีนี้ N เป็นประธาน
- (2) 飲んだ物 กรณีนี้ N เป็นกรรม
- (3) 飲むための物 กรณีนี้ N เป็นคำที่ถูกขยายด้วยเหตุนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำประสม

VN จึงเน้นศึกษาความหมายของคำเมื่อประสมกันแล้วมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างคำ ในประเด็นความหมายของคำที่แสดงพบว่าคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่แสดงความหมายของคำประสมทั้งคำจากความหมายประจำคำ (แม้ว่าคำนามหลายคำเป็นคำหลายความหมาย) และความหมายถูกนำมาใช้ในการเรียกชื่อสิ่งของ คน เหตุการณ์ และความรู้สึก ส่วนความหมายขยายที่เกิดจากกระบวนการนามนัยพบในคำประสมคำว่า 回り者と 抜け道

คำประสมที่มีความหมายขยาย คือ 抜け道 ส่วนคำประสมอื่นแสดงความหมายประจำคำโดยมีลักษณะเด่น คือ คำนามที่ประสมเป็นคำที่เกิดกระบวนการขยายความหมายมาก่อนหรือเป็นคำที่เรียกว่าคำหลายความหมายก่อนประสมกับคำกริยา (ตารางที่ 3) เมื่อประสมกับคำกริยา ของคำประสมทั้งคำจึงเป็นความหมายประจำคำ ไม่แสดงความหมายขยายโดยคำนามกลุ่มคำอวัยวะ เช่น คำว่า 口、頭、手 และ 足 เป็นคำหลายความหมายซึ่งการเกิดความหมายหลายความหมายนี้มักเกิดในคำที่มีความหมายเป็นรูปธรรม (ณัฐริธา ทับทิม, 2557, หน้า 205) ยกตัวอย่างคำ 口 ซึ่งแสดงลักษณะของปากนอกเหนือจากเป็นอวัยวะที่ใช้เคี้ยวอาหารแล้วยังเปรียบเสมือนทางเข้าของอาหารและสิ่งอื่น ๆ ได้ เป็นต้น จึงทำให้ความหมายคำว่า 出口 มีความหมาย

ว่า “ทางออก” ซึ่งเป็นความหมายที่เกิดจากความหมายประจำคำเท่านั้นไม่มีความหมายขยายเหมือนคำประสม NV คำว่า 口出し ที่ไม่ได้หมายถึง “การยื่นปากออกมา” แต่ขยายความหมายถึงการพูดความคิดเห็นแทรกในระหว่างที่คนอื่นกำลังพูดอยู่ (ณัฐริธา ทับทิม, 2559, หน้า 91) เป็นต้น

คำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นคำเรียกชื่อสิ่งของ คน เหตุการณ์ กิจกรรม และความรู้สึกโดยคำประสม VN มีสถานะเป็นคำนามตามลักษณะภาษา (ภาษาคำหลักอยู่ท้าย) ของภาษาญี่ปุ่น ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างนามนัย การเรียกชื่อและการกลายเป็นคำที่ได้สรุปจากงานวิจัยของ 大田垣 (ภาพที่ 1) ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่ากรณีมีการใช้ในการเรียกชื่อคำๆ นั้นจะมีสถานะเป็นคำ (เรียก) มากกว่าวลี และเมื่อถูกใช้งานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปคำประสมคำนั้นก็จะกลายเป็น “คำ” เช่น คำ 泣き虫 และคำเรียกชื่อโดยทั่วไปจะมีสถานะเป็นคำนาม ดังนั้นการใช้เรียกชื่อนี้จึงเกิดในกลุ่มคำที่มีสถานะเป็นคำนามและเกิดกับคำประสม VN มากกว่าคำประสม NV เนื่องจากคำประสม NV แม้ว่าจะมีสถานะเป็นคำนามแต่ลักษณะความหมายที่ปรากฏมีความใกล้เคียงวลีมากกว่าคำประสม VN ตามที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นว่าคำประสม VN ถือว่าเป็นคำประสมแท้ ส่วนคำประสม NV⁵ ไม่ได้ถูกจัดในกลุ่มคำประสมแท้จึงทำให้ความหมายที่แสดงออกมามีความหมายขยายมากกว่าและมีคำที่ถูกนำมาใช้ในการเรียกชื่อน้อยกว่าคำประสม VN

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปลักษณะความหมายของคำประสม VN ได้ว่าส่วนใหญ่แสดงความหมายตามความหมายประจำคำ (โดยคำนาม (N)

⁵ ผลการวิเคราะห์ความหมายคำประสม NV สามารถอ้างอิงได้จากณัฐริธา ทับทิม (2559, หน้า 74-94)

อาจเป็นคำหลายความหมาย) ส่วนใหญ่ใช้ในการเรียกชื่อสิ่งของ คน เหตุการณ์ และความรู้สึกและสภาพ และมีคำประสม VN ส่วนน้อยที่แสดงความหมายขยายซึ่งได้ผลตรงข้ามกับคำประสม NV ที่มีสัดส่วนคำที่มีความหมายขยายมากกว่าโดยเฉพาะคำประสม NV เมื่อ N เป็นกรรมของคำกริยา

8.2 ผลการศึกษาคำประสม VN ภาษาไทย

คำประสม VN ภาษาไทยนำเสนอผลแยกตามกลุ่มคำสอดคล้องกับกลุ่มคำไม่สอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้าซึ่งในภาษาไทยความหมายของคำประสม VN แสดงความหมายสอดคล้องกับลักษณะการประสมกันของคำ

ตารางที่ 7 คำประสม VN ภาษาไทยกลุ่มสอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้า

VN					
ค้ำแรม *	อมโรค *	สะกิดใจ *	ลอยแพ *	บาดใจ *	จุงใจ *
ดำรงชีพ	เอางาน *	เจียมตัว *	ลืมนต *	ขาดตา *	ซุบตัว *
ออกแบบ	ตีตัว *	เห็นใจ *	เสียชื่อ *	เชื้อมือ *	ชักใย *
สื่อสาร	ขึ้นหม้อ *	ฝังใจ *	ตบตา *	สะตุตตา *	เดินเรื่อง *
เตือนใจ *	ตายใจ *	นอนใจ *	ตั้งใจ *	ฝากตัว *	ตกเบ็ด *
เตรียมตัว	ตายตัว *	ตกใจ *	ตั้งตัว *	ฟาดเคราะห์ *	ติดสินบน *
ติดตัว	ติดปาก *	จำใจ *	ตัดหน้า *	ยกเมฆ *	ขายตา *
นอนกัน *	พลาดท่า *	กวาดตา *	ตัดบท *	ย้อมใจ *	หมายหัว *
อยู่ห้อง *	อยู่ตัว *	จุงจุม *	ตีตน *	รับมือ *	เดินโต๊ะ *
ปล่อยตัว *	จับไข้ *	ถีบตัว *	ถอนใจ *	ลอยหน้า *	สวมรอย *
ปิ่นเกลียว *	ตื่นข่าว *	กอดหัว *	ถือโอกาส *	เล่นพวก *	ดำดิน *
กินที่ *	หลงลม *	กลับคำ *	ทอดตัว *	เล่นลิ้น *	กันท่า *
กินเวลา *	แพ่ห้อง *	กลับตัว *	ทอดตา *	วางกล้ำ *	วางยา *
เก็บตัว *	ตกกระป๋อง *	กู่หน้า *	เท้าความ *	วางท่า *	ออกร้าน *
ขาดทุน *	ขึ้นคาน *	แก้ตัว *	ป่นหัว *	วางมือ *	ลงขัน *
ขายชาติ *	ขึ้นชื่อ *	แก้เผ็ด *	เปิดอก *	สร้างตัว *	ดำน้ำ *
จับตา *	เข้าท่า *	แก้มือ *	ใส่ความ *	สวมเขา *	ให้ท่า *
ต้องคดี *	เข้าตัว *	ข่มขวัญ *	หมดท่า *	ออกตัว *	ให้ท้าย *
ตั้งครุฑ *	ออกรส *	ขัดใจ *	หักคอ *	หนุนหลัง *	เอาใจ *
ถ่อมตน *	ถอดแบบ *	ขัดดอก *	หักใจ *	ตัดถนน *	หิ้วห้อง *
ลอยชาย *	บาดหู *	จับผิด *	หักหน้า *	ตกลูก *	ทำที่ *

คำประสม VN ในภาษาไทยมีลักษณะเป็นไปตามลักษณะภาษา คือ มีสถานะเป็นคำกริยาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพียรศิริ วงศ์วิภาณนธ์และคนอื่นๆ (2528)(อ้างอิงในแสงเทียน เฟ็งคัม, 2535, หน้า 36) ซึ่งเสนอผลการศึกษาว่าคำประสม VN มีกลุ่มคำประสมกริยากลับคำนาม คำกริยาในคำประสม VN นี้เป็นคำอกรรมกริยา ความหมายของคำในตารางที่ 7 ส่วนใหญ่เป็นความหมายขยายที่เกิดมาจากความหมายประจำคำที่พอดาคเดาความหมายได้ เมื่อพิจารณากลุ่มที่สามารถคาดเดาความหมายได้จะพบว่าคำนามที่ประสมจะเป็นคำนามบ่งชี้ถึงอวัยวะของร่างกายหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของคนหรือสิ่งของ เช่น สะกิดใจ เจียมตัว นอนใจ นอนกัน อยู่ห้อง จูจุมูก ขึ้นชื่อ วางกล้ำม ปั่นหัว เสียชื่อ หักหน้า ฯลฯ ด้วยเหตุที่คำประสม VN กลุ่มนี้มีคำนามอวัยวะหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งของเป็นกรรมของคำกริยาที่เป็นคำหลัก ความหมายที่ได้มักเป็นความหมายขยายโดยผ่านกระบวนการนามนัยและอุปลักษณ์ ยกตัวอย่างอธิบายประกอบได้ดังนี้

เล่นลิ้น หมายถึง พูดเป็นสำนวนไม่ตรงไปตรงมา คำนาม “ลิ้น” เป็นอวัยวะส่วนหนึ่งของปาก ซึ่งใช้ในการพูด ความหมายเล่นลิ้นจึงเป็นความหมายขยายโดยกระบวนการนามนัยหมายถึงการพูดที่ไม่จริงใจ ไม่ชัดเจนเพราะเอาแต่เล่นคำพูด

นอนกัน หมายถึง อาการที่ฝังหรือตะกอนเป็นต้น ในของเหลวตกลงไปอยู่ก้นที่รองรับของเหลว นั้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546, หน้า 567) คำนาม “ก้น” หมายถึงส่วนเบื้อง

ล่างหรือส่วนท้ายของลำตัว ความหมายของก้นในที่นี้จึงไม่ได้หมายถึงอวัยวะร่างกายเท่านั้น มีความหมายขยายถึงส่วนล่างของสิ่งของ ความหมายนอนกันจึงมีความหมายถึงอาการของฝังหรือตะกอนนอนอยู่บริเวณส่วนล่างของภาชนะ

ข้างต้นเป็นตัวอย่างการวิเคราะห์คำประสม VN เมื่อ N เป็นคำนามอวัยวะซึ่งเป็นคำนามที่นำมาใช้ประสมคำจำนวนค่อนข้างมากเพราะใช้ในความหมาย ขยายโดยกระบวนการนามนัยและอุปลักษณ์ได้ แต่มีบางคำที่ไม่สามารถคาดเดาความหมายจากความหมายประจำคำได้ เช่น ลอยแพ ยกเมฆ คำดิน ชักใย ตัดถนน ฯลฯ ขอยกตัวอย่างประกอบกรวิเคราะห์ด้วยคำต่อไปนี้

ยกเมฆ ความหมาย เฟ่งดูเมฆ เมื่อเห็นรูปอะไรแล้วก็ถือเป็นนิमितเพื่อทำนายว่าดีหรือร้าย เคาเอา นึกคาดเอาเอง กุเรื่องขึ้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546, หน้า 892)

ลอยแพ ความหมาย จับลอยแพแล้วปล่อยให้ลอยล่องไปในน้ำตามยถากรรม ปล่อยให้อยู่ในสถานะลำบาก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546, หน้า 996)

วางยา ความหมาย ให้กินยาเพื่อรักษาโรค ครอบเอายาพิษให้กิน พูดให้เสียหาย (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546, หน้า 1065)

เมื่อพิจารณาความหมายทั้ง 3 คำข้างต้นจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 จะเห็นว่าทั้งยกเมฆ ลอยแพ และวางยา มีความหมายเดิมก่อนจะถูกใช้ในความหมายขยาย

ตารางที่ 8 คำประสม VN ในภาษาไทยกลุ่มไม่สอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้า

VN					
นั่งร้าน	ทอดมัน	ร้อยกรอง	พัดลม	สอดไส้	ห้ามล้อ
ลอดช่อง	บังโคลน	ปั่นสับ	ลอยแก้ว	ร้อยแก้ว	ยกทรง
ช้อนกลั่น	บานเย็น	ไขววง	ขับไม้	ทับหลัง	กอบนาง ⁶
กรองทอง ⁷	ช้อนทราย ⁸				

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าคำประสม VN บางกลุ่มในภาษาไทยไม่สามารถแปลความหมายคำ โดยอาศัยความหมายของคำหลักได้รวมถึงคำหลักเอง ก็ไม่ได้กำหนดลักษณะไวยากรณ์และประเภทคำ เช่น คำว่า นั่งร้าน ลอดช่อง ฯลฯ จะเห็นได้ว่าคำประสมเหล่านี้เป็นชื่อเรียกสิ่งของ อุปกรณ์ อาหาร ไม่สามารถเดาความหมายจากคำใดคำหนึ่งได้

คำว่า ร้อยแก้ว บังโคลน และคำประสม VN อื่นๆ ในตารางที่ 8 เป็นกลุ่มคำประสม VN ในภาษาไทยกลุ่มไม่สอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้าถือว่าเป็นคำประสมที่มีการขยายความหมายโดยกระบวนการนามนัยและถูกใช้จนกลายเป็นชื่อเรียก และกลายเป็นคำตามภาพที่ 1 ความหมายที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวข้องกับความหมายประจำคำที่เป็นองค์ประกอบ (บังโคลน หมายถึง อุปกรณ์ติดรถยนต์ชนิดหนึ่ง มีความหมาย หมายถึงสิ่งของ 1 สิ่ง โดยเกิดจากการนำความหมายประจำที่เป็นส่วนประกอบคำประสมมารวมกันเป็น 1 ความหมาย) โดยคำประสม VN ลักษณะนี้มีจำนวนไม่มากนัก จำนวนทั้งหมด 20 คำ ตามตารางที่ 8 จากจำนวนทั้งหมด 790 คำ

8.3 สรุปความแตกต่างระหว่างคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

หน้าที่การเรียกชื่อ (Naming) ตามแนวคิดของ 大田垣 อยู่บนฐานของชนิดคำ คือ คำนาม ด้วยเหตุนี้คำประสม VN ภาษาไทยกลุ่มคำไม่สอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้า (ตารางที่ 8) จึงมีหน้าที่เป็นคำเรียกชื่อสิ่งของ ส่วนคำประสม VN กลุ่มสอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้าซึ่งมีสถานะเป็นคำกริยาแสดงความหมายที่ผ่านกระบวนการนามนัยตามภาพที่ 1 เท่านั้นไม่มีหน้าที่ในการเรียกชื่อ เนื่องจากสถานะคำไม่ใช่คำนาม สิ่งนี้ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย กล่าวคือ คำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นมีสถานะเป็นคำนามซึ่งเป็นไปตามลักษณะภาษาคำหลักเป็นคำกำหนดชนิดคำจึงทำให้ความหมายของคำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นมีความหมายขยายและส่วนใหญ่มีหน้าที่เป็นคำเรียกชื่อตามตารางที่ 2-6

คำประสม VN ภาษาไทยกลุ่มไม่สอดคล้องกับลักษณะภาษาจัดเป็นคำประสมที่เกิดจากวิธีการกลั่นคำที่กล่าวถึงในงานวิจัยของแสงเทียน เฟ็งคัม สรัญญา เสวตมาลย์ และชมพูนุช ธารีเอียรโดยในงานวิจัยนี้ศึกษาเชื่อมโยงถึงแบบลักษณ์ภาษา (ภาษาคำหลักอยู่หน้า) ของภาษาไทย ผลการศึกษาทำให้เห็นลักษณะของคำประสมภาษาไทยที่ไม่เป็นไป

⁶ เถาไม้ชนิดหนึ่ง

⁷ ผ้าโปร่งทอด้วยไหมทองหรือลวดทอง

⁸ ปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง

ตามลักษณะภาษา ในขณะที่คำประสมภาษาญี่ปุ่น มีลักษณะการประสมเป็นไปตามแบบลักษณะภาษา (ภาษาคำหลักอยู่ท้าย)

ผลการเปรียบเทียบดังกล่าวทำให้เห็น ลักษณะของภาษาไทยที่รูป (Form) และความหมาย (Meaning) มักเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ รูปคำนาม (ตารางที่ 8 กลุ่มไม่สอดคล้องกับลักษณะภาษา อยู่หน้า) จะมีความหมายใช้ในการเรียกชื่อเพียงอย่างเดียว ส่วนรูปกริยา (ตารางที่ 7 กลุ่มสอดคล้องกับลักษณะภาษาคำหลักอยู่หน้า) แสดงความหมาย ประจำคำและความหมายขยายโดยไม่มี ความหมาย ใช้เพื่อการเรียกชื่อ ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่น (ตาราง ที่ 2-6) รูปหนึ่งรูป (ทุกคำเป็นคำนาม) สามารถแสดง ความหมายได้หลากหลายกว่าภาษาไทย กล่าวคือ VN ในภาษาญี่ปุ่นทุกคำเป็นคำนามแต่ความหมาย ของคำที่ประกอบกันขึ้นมีทั้งความหมายประจำ คำที่แปลได้จากคำที่มาประกอบกัน ความหมาย ขยาย และความหมายใช้เพื่อการเรียกชื่อ

9. สรุปผล

คำประสม VN ในภาษาญี่ปุ่นมีลักษณะ การประสมเป็นไปตามลักษณะภาษาคำหลักอยู่ท้าย และแสดงความหมายประจำคำและความหมาย ขยาย โดยความหมายขยายส่วนใหญ่มีหน้าที่ ใช้เป็นคำเรียกชื่อ คำประสม VN ในภาษาไทย มีลักษณะการประสมทั้งที่เป็นไปตามลักษณะภาษา คำหลักอยู่หน้าและไม่เป็นไปตามลักษณะภาษา โดย ความหมายของคำประสม VN ที่แสดงมีการแบ่งกัน อย่างชัดเจนระหว่างคำประสม VN ที่เป็นไปตาม ลักษณะภาษาซึ่งแสดงความหมายประจำคำและ ความหมายขยาย แต่ไม่มีหน้าที่ใช้เป็นคำเรียกชื่อ ในขณะที่คำประสม VN ที่ไม่เป็นไปตามลักษณะภาษา มีเพียงความหมายขยายที่มีหน้าที่ใช้เป็นคำเรียกชื่อ

10. ข้อเสนอแนะ

การเรียนรู้คำประสมเป็นสิ่งสำคัญเมื่อผู้เรียน พบคำประสมในกรณีผู้เรียนมีความรู้เรื่องโครงสร้าง คำที่อาจคาดเดาความหมายของคำได้ เช่น ในข้อสอบ ประจำปี 2011 ของ日本語教育能力検定試験 ซึ่งเป็นข้อสอบวัดความสามารถในการสอนภาษา ญี่ปุ่นมีข้อคำถามถามคำประสม 5 คำต่อไปนี้ว่าคำใด แตกต่างไปจากคำอื่น ได้แก่ 手抜き、砂遊び、鉄 板焼き、沖釣り、酒蒸し ข้อนี้ต้องใช้ความรู้เรื่อง โครงสร้างคำในการเลือกว่าคำประสม 沖釣り แตกต่าง จากคำอื่นเพราะ N เป็นส่วนขยายแสดงสถานที่ที่ เกิดการกระทำ ในขณะที่คำอื่น N แสดงเครื่องมือ ในการกระทำ แม้ว่าจะมีความรู้เรื่องโครงสร้างคำ ก็อาจไม่เข้าใจความหมายของคำประสมเพราะ หลายครั้งไม่สามารถแปลความหมายคำประสมจาก ความหมายประจำคำได้ดังเช่นผลการวิจัยที่ได้นำเสนอ ซึ่งการทดสอบความหมายของคำประสมนี้ก็พบใน 日本語能力試験 ระดับ N2 ประจำปี 2016 ครั้งที่ 2 ที่ถามความหมายคำประสมคำว่า 息抜き ซึ่งคำตอบคือ 休むこと ซึ่งไม่ใช่ความหมายของคำ ที่มาประสมกันแต่เป็นความหมายขยาย จากตัวอย่าง ที่พบในข้อสอบดังกล่าวแสดงว่าข้อมูลที่ได้จากงาน วิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการอธิบายลักษณะการ ประสมและความหมายของคำประสมที่พบในหนังสือ ตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและ คาดเดาโครงสร้างและความหมายของคำประสมได้ เมื่อพบการใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากคำประสม VN ภาษาญี่ปุ่นในงานวิจัยนี้มาจากคำที่ปรากฏ ในหนังสือ ตำราเรียนภาษาญี่ปุ่น กรณีผู้เรียนเข้าใจ ลักษณะการประสมคำภาพรวมและความหมายของ ที่มีอยู่ 2 ลักษณะใหญ่ คือ ความหมายประจำ คำและความหมายขยาย (รวมถึงการใช้เรียกชื่อ) ก็จะสามารถเข้าใจคำประสมอื่นๆ ในภาษาญี่ปุ่นได้ ผลการ

วิเคราะห์คำประสม VN ภาษาไทยเป็นสิ่งเปรียบเทียบ ให้เห็นความหมายของคำที่เชื่อมโยงกับลักษณะการประสมคำได้เด่นชัดมากขึ้น เนื่องจากมีความแตกต่างกับภาษาญี่ปุ่นอย่างเห็นได้ชัด ในส่วนของการทำวิจัย

เพิ่มเติมควรเพิ่มจำนวนคำประสม VN จากแหล่งข้อมูลต่างๆ และศึกษาคำประสมที่อื่นๆ ได้แก่ NN และ AN เพื่อเปรียบเทียบลักษณะความหมายและการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] จุฬารัตน์ เดชะโชควิวัฒน์, และคณะ. (2548). *พจนานุกรมญี่ปุ่น-ไทย*. กรุงเทพฯ: ภาษาและวัฒนธรรม.
- [2] ชมพูนุช ธารีเจียร. (2553). คำกริยาที่เปลี่ยนความในภาษาไทยถิ่นอีสาน. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 17(2), 89-108.
- [3] ณัฐริธา ทับทิม. (2557). *ภาษาศาสตร์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] ณัฐริธา ทับทิม. (2559). ลักษณะการประสมและความหมายคำประสม NV ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 6(1), 74-94.
- [5] ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- [6] ศุภชัย ต๊ะวิชัย. (2556). การขยายความหมายของคำว่า “หลัง” ในภาษาไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับการประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยมหาสารคามวิจัย ครั้งที่ 9*, หน้า 24-41. เข้าถึงได้จาก http://www.journal.msu.ac.th/upload/articles/article680_48477.pdf
- [7] แสงเทียน เฟ็งคัม. (2535). *วิเคราะห์คำประสมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2526*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- [8] อนงค์รุ่งแจ้ง. (2528ก). ความหมายคำประสม. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 4(1), 1-13.
- [9] อนงค์รุ่งแจ้ง. (2528ข). ความหมายคำประสม. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 4(2), 179-187.
- [10] Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). *Metaphor we live by*. Chicago: The university of Chicago Press.
- [11] Li, C. N. & Thompson, S. A. (1976). *Subject and Topic, A New Typology of Language*. New York: Academic Press.
- [12] 大田垣仁.(2009).「指示的換喩と意味変化—名前転送における語彙化のパターン」『日本語の研究』, 5(4), pp.31-46.
- [13] 広辞苑. (2008). 新村出編. 東京: 岩波書店.

- [14] 澤田浩子・中川正之.(2004).「中国語における語順と主題化—主題化とその周辺の概念を中心に—」『主題の対照』, pp. 19-42.
- [15] 島村礼子. (2012).「語の構造と名づけの機能の関係について—「形容詞+名詞」形と「形容名詞(形容動詞)+名詞」形の複合語の場合—」『津田塾大学紀要』(44), pp. 37-67.
- [16] 陳穎卓. (2012).「手」に関する比喩表現について—日本語と中国語における表現の比較—」『山口国文』(35), pp. 68-55.
- [17] 日本語教育事典. (2000). 日本語教育学会編.東京: 大修館書店.
- [18] 野田大志. (2011).『現代日本語における複合語の意味形成—構文論によるアプローチ—』博士学位論文名古屋大学大学院国際言語文化研究科名古屋大学.
- [19] 望月通子・船城道雄. (2001).「日英語における語順の対照的研究」『外国語教育研究』(2), pp. 59-70.

แหล่งข้อมูล

เตรียมสอบวัดระดับ N3 ไวยากรณ์/J-Bridge พลิกหลักสูตรการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น/55 หัวข้อไวยากรณ์ญี่ปุ่นเปรียบเทียบ/100 สำนวนอิทธิกรกิจญี่ปุ่น/ภาษาญี่ปุ่นการโรงแรม 1/ไวยากรณ์ ระดับ 3 สำหรับเตรียมสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น/ภาษาญี่ปุ่นดินได้/เตรียมสอบวัดระดับ N4 คำศัพท์/ภาษาญี่ปุ่นสื่อสาร ระดับกลาง/ไวยากรณ์ระดับ 2 สำหรับเตรียมสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น/ก้าวไกลไปกับภาษาญี่ปุ่น (เล่ม 2)/ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการโรงแรม 1/ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการโรงแรม 2/ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการโรงแรม 4/ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการโรงแรม 3/กุญแจสู่ 500 รูปประโยค/ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นเบื้องต้น/ คำช่วยช่วยด้วย/เก่งภาษาญี่ปุ่นง่ายๆจากเพลงฮิต/คู่มือสอบญี่ปุ่นธุรกิจ BJT

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐริรา ทับทิม

หน่วยงานผู้แต่ง : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Assistant Professor Dr. Natthira Tuptim

Affiliation : Faculty of Humanities and Social Science, Pibulsongkram Rajabhat University

Corresponding e-mail : ntuptim@hotmail.com